

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdne gospodarstva
novo mesto

letnik XVIII.

maj 1981

št. 4

Štiriinšestdeset dijakov tretjih razredov izobraževalnega centra tehničnih srednjih šol je 18. aprila delalo na Podgrajski gmajni. Na sliki je skupina, ki je posadila 1200 sadik smreke na 0,40 ha. Bili so učinkoviti, delo pa je bilo dobro opravljeno (foto J. Penca).

Kljub hudi zimi – za GG ugoden trimesečni obračun

Izgubo so imele TOZD Gozdarstvo Črmošnjice in Črnomelj ter TOZD transport in gradnje.

Huda zima z razmeroma veliko snega je ovirala gozdno proizvodnjo, pa vendar je trimesečni obračun za GG Novo mesto kot celoto ugoden. Celotni prihodek v prvih treh mesecih znaša blizu 120 milijonov dinarjev, kar je za 9 odstotkov več kot lani v istem obdobju, zaradi neugodne zime pa je letošnji plan dosežen le z 19 odstotki. Ker so se materialni stroški povečali sorazmerno manj kot celotni prihodek, je v primerjavi z lanskim porastel tudi dohodek v tem obdobju kar za 37 odstotkov.

Za sklade je ostalo 23 mili-

jonov, kar je za 29 odst. več kot lani in 29 odst. letošnjega načrta. Posebno razveseljivo je, da je v poslovnem skladu za 45 odst. več denarja kot lani, kar povečuje možnosti za nadomestilo iztrošene mehanizacije ter za izgradnjo cest.

Število zaposlenih je v primerjavi z lanskim letom poraslo za pet odstotkov, vendar je za tri odstotke pod planiranim.

Rezultati poslovanja so po posameznih TOZD zelo različni.

Medtem ko jih je večina, kljub neugodni zimi, poslovalo z dobičkom, pa imajo tri TOZD izgubo: TOZD Črmošnjice, TOZD Črnomelj in TOZD transport in gradnje. Globok sneg je v višjih legah oviral in za dalj

časa onemogočil sečnjo, prav tako pa tudi spravilo in prevoz lesa. Število zaradi slabega vremena izgubljenih delovnih dni je večje kot prejšnje zime. Čeprav so se v vseh TOZD trudili zaposliti delavce na področjih, kjer je bilo možno sekati, spravljati in prevažati les tudi ob hudi zimi, pa naštetim trem TOZD le ni bilo moč doseči ugodnega uspeha gospodarjenja.

Razlogi za zastoj so objektivni, vse pa kaže, da bo zaostanek mogoče nadoknaditi že v drugem trimesečju.

Čeprav doseženega porasta celotnega prihodka in dohodka ni mogoče v celoti pripisati večji proizvodnji, temveč tudi porastu cen, pa je bilo prav gotovo za ugodne izide gospo-

darjenja v letošnjih, za proizvodnjo neugodnih razmerah, potrebno več prizadevnosti, več dela v slabem vremenu in skrbnejše organizacije proizvodnje.

Po pregledu trimesečnega obračuna lahko sklepamo, da so naše TOZD kos proizvodnji tudi takrat, kadar vreme proizvodnjo zavira. Trud je tako poplačan, prizadevanje za redno pridobivanje lesa pa je omogočilo kolikor toliko redno proizvodnjo na lesnoindustrijskih obratih, katerim dobavljamo les.

Iz tabel, ki jih objavljamo, so razvidni podrobnejši podatki o

(Nadaljevanje na 38. str.)

Gneča za drva

Na TOZD Gozdarstvo Novo mesto prodamo na leto približno 3.250 m³ (5000 prm) drv novomeškim privatnim potrošnikom. Kupci so običajno vplačevali drva v drugi polovici leta, zlasti v jeseni oziroma tik pred zimo.

Odkar je postala oskrba gospodinjstev s kurjavo nekoliko težja, zlasti kar zadeva premog, potrošniki tudi nam gozdarjem več ne verjamejo, da jih bomo zanesljivo oskrbeli z drvami in zato se je jesenski naval na drva premaknil v pomlad. Kupci so še bolj nezaupljivi do naših obljub zaradi tega, ker ne morejo vplačati drv ob vsakem času. Naročil sprejmemo namreč le toliko, kolikor jih lahko dobavimo z enim kamionom, ki ga imamo v ta namen na razpolago. Kupci pa zato sklepajo, da drv primankuje, kar pa ni res, le vplačil ne smemo sprejemati kar za več mesec vnaprej.

FRANC POVŠE

TOZD Gozdarstvo Novo mesto v letu 1980

goli, od tega 2.752 m³ bukovine hlobovine Novolesu.

Na žagi Poganci smo razrezali

Poslovno leto 1980 je naša TOZD s finančnega vidika uspešno zaključila. Celotni prihodek je znašal 58.641.936 din, kar je 107 odst. letnega plana.

Zaposlenih nas je bilo v tem letu 109, kar je 96 odst. od planiranega števila. Poprečni OD je znašal 8.727 din, kar je deveto oz. predzadnje mesto v izplačanih OD za leto 1980 pri naši DO.

Plan sečnje smo uresničili s 97 odst. Posekali in izdelali smo 21.344 m³ lesa, od tega 4.038 m³ iglavcev in 17.306 m³

listavcev. Na sečnji smo imeli zaposlenih 34 delavcev, ki so občasno delali tudi na gozdno-gojitvenih delih. Sečnje nismo v celoti opravili zaradi močnega žledoloma listavcev v revirjih Radoha in Hmeljnik.

S traktorji smo izvlekli 10.787 m³ lesa ali 67 odst., od tega 1.591 m³ iglavcev in 9.196 m³ listavcev.

V Italijo in Nemčijo smo izvozili 2.746 m³ hlobovine listavcev in 211 m³ žaganega lesa listavcev.

Domačim kupcem smo prodali 13.272 m³ hlobovine in

Jeseni 1980 nas je pri pogozdovanju v Podgrajski gmajni prehitel sneg! (Foto ing. Vlado Pavec).

(Nadaljevanje s 37. str.)

poslovnem uspehu v prvem trimesečju za GG Novo mesto in za posamezne TOZD in TOK. Primerjava podatkov z lanskim

prvim trimesečjem in podatkov med posameznimi TOZD naj bi služila kot spodbuda za boljše gospodarjenje in za zdravo tekmovalnost med njimi. Cilj ustalit-

ve gospodarjenja je povečati prihodek ter zmanjšati materialne in proizvodne stroške. V preostalem triletnem je za to še dovolj možnosti.

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V OBDOBJU OD 1.1.1981 DO 31.3.1981

Zap. št.	Elementi	SKUPAJ GG	TOZD N.MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODTURN	TOZD ČRMOŠNJICE	TOZD ČRNOMELJ
1.	Celotni prihodek	119.694.499,01	20.916.752,17	17.740.930,03	16.827.888,91	7.979.962,80	6.762.999,40
2.	Materialni stroški	40.794.237,20	4.304.784,00	3.495.146,45	2.194.538,35	2.408.091,10	1.938.716,25
3.	Amortizacija	4.279.737,00	619.598,00	512.263,00	545.175,00	556.476,00	453.294,00
4.	Dohodek (1-2-3)	82.847.020,91	15.992.370,17	13.733.520,58	14.088.175,56	5.015.395,70	4.370.989,15
5.	Pog.in zak.obv.iz doh.	28.608.373,40	4.279.797,55	4.557.095,40	5.585.074,45	3.164.233,90	2.713.665,75
6.	Čisti doh.(4-5)	54.238.647,51	11.712.572,62	9.176.425,18	8.503.101,11	1.851.161,80	1.657.323,40
7.	Za osebne dohodke	27.147.654,05	3.660.830,15	3.600.953,25	2.962.783,00	2.830.187,45	2.957.267,90
8.	Za skl.(skupaj)	31.277.195,61	8.051.742,47	5.575.471,93	5.540.317,31	205.766,70	235.281,75
9.	Izguba	4.186.202,15	-	-	-	1.184.792,35	1.535.226,25
10.	Za rezervni sklad	1.662.149,75	399.809,25	343.338,00	352.204,40	-	-
11.	Za poslov.sklad	26.132.477,41	7.093.436,77	4.712.923,68	4.673.149,06	-	-
12.	Za skl.skup.por.-prosti del	1.690.812,00	315.000,00	288.000,00	300.000,00	-	-
13.	Za skl.skup.por.-stan.del	1.791.756,45	243.496,45	231.210,25	214.963,85	205.766,70	235.281,75
14.	Povpr.št.zaposl.	713	105	96	100	79	96
15.	Povpr.neto OD	10.744	10.504	10.443	9.898	9.815	9.684

Zap. št.	Elementi	TOZD GRADNJE	TOZD Vrt.hort.	TOK N.MESTO	TOK ČRNOMELJ	TOK TREBNJE	D S S S
1.	Celotni prihodek	8.350.387,10	7.026.668,05	16.759.192,80	6.872.903,05	4.206.918,40	6.251.895,50
2.	Materialni stroški	5.006.893,95	4.353.068,80	11.062.586,75	2.942.914,90	1.746.116,65	1.311.380,00
3.	Amortizacija	1.105.859,00	75.213,00	35.771,00	74.454,00	100.128,00	205.506,00
4.	Dohodek (1-2-3)	2.239.634,15	2.598.386,25	5.660.835,05	3.855.534,95	2.360.673,75	4.735.009,50
5.	Pog.in zak.obv.iz doh.	1.260.141,50	576.760,20	2.183.690,60	2.172.818,05	1.005.390,40	917.087,95
6.	Čisti doh.(4-5)	979.492,65	2.021.626,05	3.284.526,80	1.682.716,90	1.355.283,35	3.817.921,55
7.	Za oseb.dohodke	2.322.599,70	1.432.269,60	2.018.304,05	1.145.492,05	971.445,65	3.245.520,45
8.	Za skl.(skupaj)	123.076,50	589.356,45	1.458.840,40	537.224,85	383.837,70	572.401,10
9.	Izguba	1.466.183,55	-	-	-	-	-
10.	Za rezervni sklad	-	64.959,65	141.520,85	96.388,35	59.016,85	-
11.	Za poslovni sklad	-	346.107,95	1.056.300,30	253.388,60	198.205,00	-
12.	Za skl.skup.por.-prosti del	-	102.000,00	126.000,00	93.000,00	78.000,00	388.812,00
13.	Za skl.skup.por.-stan.del	123.076,50	76.288,85	135.019,25	94.447,90	48.615,85	183.589,10
14.	Povpr.št.zaposl.	45	34	42	31	26	59
15.	Povpr.neto OD	11.848	10.841	12.735	10.173	10.269	14.267

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO V I. TRIMESEČJU 1981 V PRIMERJAVI Z ISTIM OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA

Zap. št.	Elementi	Doseženo od 1.1.80-31.3.80	Plan 1981	Doseženo od 1.1.81-31.3.1981	Indeks 81/80	Indeks 81/plan
1.	Celotni prihodek	85.919.672,44	642.395.540	119.694.499,01	139	19
2.	Materialni stroški	28.814.418,80	261.136.008	40.791.237,20	141	16
3.	Amortizacija	2.957.336,00	17.460.252	4.279.737,00	144	24
4.	Dohodek	54.147.912,64	363.799.280	74.620.524,81	137	21
5.	Pogodb.in zakon.obvezn.	17.982.432,55	136.669.407	26.415.755,75	144	19
6.	Čisti dohodek	36.192.499,24	227.129.873	46.042.151,41	127	20
7.	Za osebne dohodke	19.265.576,75	145.767.144	27.147.654,05	140	19
8.	Za sklade (skupaj)	17.933.809,74	81.362.729	23.273.317,16	129	29
9.	Izguba	1.033.901,40	-	4.186.202,15	404	-
10.	Za rezervni sklad	1.252.252,50	9.094.982	1.457.237,35	116	16
11.	Za poslovni sklad	12.558.508,65	57.967.190	18.333.511,36	145	32
12.	Za skl.skup.por.-prosti del	2.812.461,84	5.554.528	1.690.812,00	60	30
13.	Za skl.skup.por.-stan.del	1.310.586,75	8.746.029	1.791.756,45	136	20
14.	Povpr.št.zaposlenih	679	729	713	105	97
15.	Povpr.neto OD	8.003	11.913	10.744	134	90

skupaj 6.604 m³ oblovine, od tega je bilo 864 m³ uslug. Nažagali smo tudi 423 m³ bukovih pragov.

Prostorninskega lesa smo izdelali 8.561 m³. Na novomeškem trgu smo prodali 4.267 m³ prm drv za kurjavo.

Zaradi izredno slabega vremena nismo uspeli opraviti vseh gozdno-gojitvenih del. Izpad bomo nadoknadili letos.

VLADO PAVEC, dipl. ing.

Kemikalije – potreba in nevarnost

Od štiri in pol milijona kemikalij, kolikor jih znanost danes pozna, jih je kar sedemdeset tisoč na trgu in v uporabi. Da bi proizvedli dovolj surovin za hrano in drugih dobrin za stalno naraščajoče prebivalstvo, je množična uporaba kemikalij neobhodno potrebna. V kmetijstvu skokovito narašča uporaba raznih škropiv kot so insekticidi herbicidi in pesticidi, brez katerih ni mogoče dosežati velikih donosov. Množico kemikalij, številne so strupene, pa uporabljamo tudi v različnih drugih proizvodnjah. Vse te snovi ostajajo v naši biosferi (v zemlji, na zemlji, v vodi in ozračju) in se iz dneva v dan kopičijo. Mnoge kemične snovi so strupene, ko jih proizvajajo, ko so v prometu ali v uporabi in potem, ko razpadajo. Znanstveniki so zaskrbljeni. Po vsem svetu priporočajo strogo kontrolo v proizvodnji kemikalij ter gospodarno in ne pretirano uporabo. Namesto kemičnih sredstev za zatiranje škodljivcev pa preučujejo biološke metode.

*

Z eno tono starega papirja prihranimo 3,5 m³ lesa. Zbirajmo odpadni papir!

Kljub oviram razmeroma ugoden trimesečni obračun za TOZD Gozdarstvo Straža

V prvem trimesečju je gozdarstvu visok sneg in dolgotrajen mraz povzročil proizvodne zastoje. Zaradi teh omejitev je večji izpad v izkoriščanju gozdov, gojenju in varstvu ter predelavi z odpremo. Oddaja lesa je na skladišču minimalna, zlasti velik zaostanek pa je pri predelavi iglavcev v trame.

Kljub zastojem pa smo uspeli doseči večjo storilnost in kvaliteto proizvodov. Pri poseku in izdelavi iglavcev smo preseglji norme za 26 odstotkov,

v sečnji listavcev za 27 odstotkov, pri izdelavi prostorninskega lesa pa smo 1 odstotek pod normo. V spravi lu lesa z gozdnimi traktorji presegamo norme v poprečju za 22 odst., pri spravi lu s konji za 11 odst., v iznosu drv pa zaostajamo 3

odst. za poprečno planiranim normativom.

V trimesečju imamo 9825 ur raznih zastojev, 1928 ur boleznin (do 30 dni), ki so v breme TO, in 568 ur boleznin v breme socialnega zavarovanja.

Koliko smo naredili:

iglavcev	2.668 m ³	30 %
tehn. list.	2.783 m ³	34 %
goli	1.276 m ³	43 %
drv	851 m ³	20 %
Vsi sortimenti skupaj	7.578 m ³	31 %

S skladišča smo odpremili:	
iglavcev	1.390 m ³
tehnike listavcev	7.363 m ³
goli	1.975 m ³
drv	577 m ³

Na obtesovalnici je bilo izdelanih 850 m³ tramov.

V periodičnem obračunu imamo 17.740.930 din celotnega prihodka, kar predstavlja le petino plana. V skladu s tem je nizek tudi dohodek, ki je 8 odst. večji od lanskoletnega primerjalnega obdobja. Sredstva za sklade so v planiranih mejah in znašajo 5.575.471 din. Število zaposlenih je padlo s 100 na 96, poprečno izplačan neto osebni dohodek za to obdobje pa znaša 10.443 din.

JERNEJ PIŠKUR, dipl. ing.

Za boljše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi

Pri splošnem združevanju gozdarstva Slovenije deluje odbor za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi v naši republici. Odbor ima 13 stalnih članov iz vseh območij, po potrebi pa se sej odbora udeležijo tudi drugi družbenopolitični in strokovni delavci, ki delajo na področju gozdarstva oziroma kmetijstva. Naloga odbora je, da spremlja in proučuje gospodarjenje z gozdovi v državljanski lasti in ga na osnovi analiz pospešuje s konkretnimi predlogi, akcijami in sugestijami gozdnogospodarskim organizacijam.

Lani smo začeli zbirati podatke iz vseh TOK Gozdarstva v Sloveniji o odkazilu, sečnji, blagovni proizvodnji, lastni porabi in odtujanju lesa. Za ugotavljanje trendov in gibanja teh količin so bili zbrani podatki za leta 1977, 1978, 1979 in 1980. Rezultati delne analize odkazila in blagovne proizvodnje za letošnje prvo trimesečje niso spodbudni, kar pa lahko le deloma opravičimo z dolgo zimo:

a. obseg odkazila in sečnje je v letih 1977–1979 naraščal, v letu 1980 pa naglo padel;

b. blagovna proizvodnja je v letih 1977–1979 rahlo, v letu 1980 pa močno upadla;

c. obseg odobrene lastne porabe lesa kaže od leta 1977 do 1979 dokaj močno tendenco naraščanja, s tem da se je v letu 1980 vrnil na raven iz leta 1978.

Ob naraščanju nedovoljenega odtujanja lesa je jasno, da so taki trendi vse prej kot ugodni in ovirajo redno in načrtno dobavo gozdnih sortimentov

Delo odbora za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi pri splošnem združenju gozdarstva Slovenije.

lesni industriji, kar lahko neposredno ogrozi tudi njene izvozne možnosti in obveznosti.

Vzroki za to so bili že večkrat omenjeni, zato naštejmo le nekatere, po mnenju odbora najbolj vplivne:

– nerazviti dohodkovni odnosi med lesnopredelovalno industrijo, gozdnogospodarskimi organizacijami (TOK Gozdarstva) in kmeti – lastniki gozdov,

– drobljenje gozdne posesti tudi vpliva na zmanjševanje blagovne proizvodnje (v letu 1963 je bilo po nekkih podatkih 145.000, v letu 1970 207.000

in v letu 1977 253.000 gozdnih posestnikov),

– nekatera področja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi še niso dovolj strokovno proučena, organizacija je še pomanjkljiva, pa tudi strokovnjakov je še premalo,

– nerazviti domači trg z gradbenim lesom in zaostrene energetske razmere,

– kaznovalna politika sodnikov za prekrške za nedovoljeno posekan in odtujen les je še marsikje nedosledna in neučinkovita,

– razkorak med ceno žaganega lesa in ceno oblovine se še

nadalje širi, kar pospešuje žaganje lesa na raznih zasebnih žagah ter njegovo prodajo na črnem (svobodnem) trgu.

Odbor za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi predlaga na podlagi ugotovljenih vzrokov opisanega stanja in ob upoštevanju stališč gozdarskih strokovnjakov iz vseh TOK Gozdarstva naslednje ugotovitve in možne rešitve (po zapisniku):

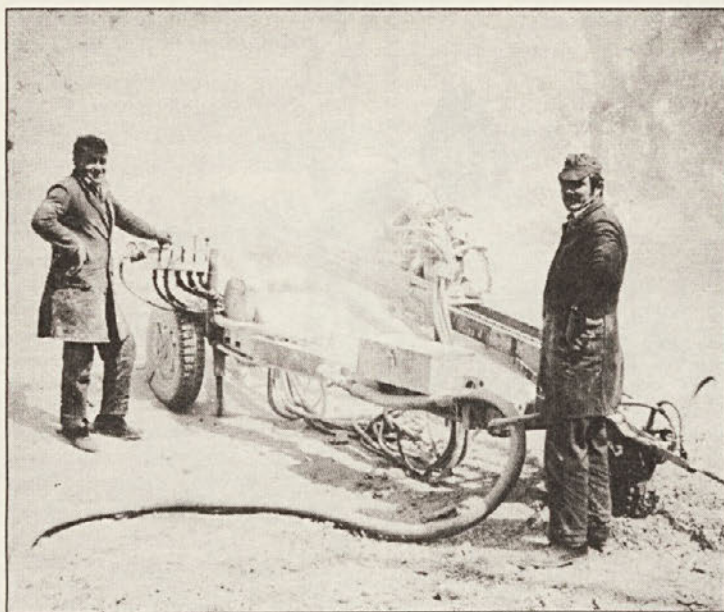
opisane razmere imajo kompleksne vzroke, ki jih grobo lahko opredelimo na: družbeno ekonomske, pravne, tehnološke, kadrovske–izobraževalne in organizacijske. Iz tega sledi:

a. predvsem je potrebno tesnejše dohodkovno in proizvodno sodelovanje in povezovanje med potrošniki lesa, gozdnogospodarskimi organizacijami in kmeti – lastniki gozdov. Potrebno je okrepiti tudi vse druge oblike sodelovanja med gozdnogospodarskimi organizacijami in kmeti – lastniki gozdov ter jim ponuditi čim širši razpon uslug;

b. potrebno je napraviti vse za zagotovitev oskrbe individualnih potrošnikov oblega in žaganega lesa ter drv po cenah, ki se naslanjajo na cene iz dohodkovnega razmerja med lesno predelovalno industrijo in gozdnogospodarskimi organizacijami.

c. ob ugotovitvi, da je usposobljenost gozdarskega kadra za kompleksno urejanje družbeno-ekonomskih, pravnih, tehnoloških in organizacijskih problemov pomanjkljiva, je potrebno takoj začeti z osnovnim in dopolnilnim izobraževanjem gozdarskih strokovnjakov.

(Nadaljevanje na 40. str.)

Franc Šmajdek in Karel Avsenik ob lopati in vrtnem stroju za globinsko vrtnanje v peskokopu v Drvodelniku, kjer pripravljajo kamen in pesek za utrditev ceste Seč–Ciganski plac (foto ing. J. Penca).

(Nadaljevanje z 39. str.)

č. povezano s prejšnjo ugotovitvijo in predlogom, je potrebno izdelati kratke in učinkovite programe izobraževanja in usposabljanja kmetov – lastnikov gozdov. Programi morajo zajemati tako družbeno-ekonomsko, kakor tudi tehnično–produktivno problematiko oziroma znanje.

d. ob predpostavki, da bo okrepljen proces dohodkovnega in drugega povezovanja, je potrebno ob ponovni zagotovitvi nedotakljivosti (ustava) lastništva kmetov nad gozdovi podrobneje opredeliti družbeni interes nad gospodarjenjem z zasebnimi gozdovi. Lastništvo nad gozdovi ne bi smelo biti ovira za strokovno in družbeno usmerjeno gospodarjenje z gozdovi.

e. To se mora odraziti tudi v natančnejši in nedvoumni opredelitvi in dopolnitvi že obstoječih zakonskih in drugih izvršilnih predpisov, ki urejajo:

- obveznost uresničevanja predpisanega obsega sečnje v zasebnih gozdovih po potrjenih gozdnogospodarskih načrtih v krajših časovnih razmikih kot doslej (okoli 3 leta). Natančna določila je potrebno vgraditi v samoupravne sporazume o temeljnih srednjeročnega plana razvoja gozdarstva in jih podkrepiti z izvršilnimi predpisi;

- konkretnejšo časovno opredelitev obveznosti oddaje posekanega lesa namenjenega blagovni proizvodnji,

- vezati obdavčitev gozdov na plansko določene etate,

- sečnjo gozdnega drevja na negozdnih površinah,

- dodeljevanje lesa za lastno porabo in njegovo doslednejšo namensko uporabo,

- žaganje hlodovine na veneciankah in drugih zasebnih žagah;

- prodajo in promet z oblim in žaganim lesom. Nujno je učinkovitejše delovanje in sodelovanje organov notranjih zadev, tržne in gozdarske inšpekcije itd. Promet z žaganim lesom naj pride tudi v pristojnost gozdarske inšpekcije. Vsak promet z oblim ali žaganim lesom mora biti opremljen z ustreznimi dokumenti!

- Kaznovalno politiko, ki mora biti zaradi kratkoročnih in dolgoročnih družbenih interesov pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi in zaradi zagotavljanja lesa lesnopredelovalni industriji in individualnim

potrošnikom ostrejša in usklajena ne samo na področju SR Slovenije, ampak na celotnem jugoslovanskem trgu;

- dodatno, mnogo ostrejšo obdavčenje lastništva nad gozdovi za tiste lastnike gozdov, ki niso kmetje.

Nastete nerešene zadeve in nakazane rešitve za nadaljnje uspešno gospodarjenje v zasebnem sektorju so za vso Slovenijo enotne in veljajo v celoti tudi za naše področje. Le s skupnim družbenim delovanjem, zavedajoč se pomembnosti gospodarjenja v zasebnih gozdovih, bomo lahko razmere izboljšali, družbi dajali prepotrebni les in hkrati ohranjali neprecenljive drugotne funkcije gozda.

RADOVAN LAPANJE, dipl. ing.

Skrb sindikatov za invalide in za preprečevanje invalidnosti

Leto 1981 je generalna skupščina OZN proglasila za mednarodno leto invalidov pod geslom „popolno sodelovanje in enakost invalidov“.

Tudi pri nas bo letos v sklopu mednarodne dejavnosti povečana skrb za invalide in za preprečevanje invalidnosti. Občinski sindikalni svet občine Novo mesto si je zastavil v zvezi s tem dve nalogi: še bolj kot dosedaj poskrbeti za preprečevanje invalidnosti in proučiti življenjske in delovne pogoje invalidov in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo posameznih OZD in poskrbeti za izboljšanje njihovega položaja.

V težnji za preprečevanje invalidnosti je potrebno ponovno oceniti, katera delovna mesta lahko zaradi psihičnih in fizičnih obremenitev povzročijo zmanjšano delovno sposobnost ali invalidnost in jih kot take opredeliti v samoupravnih aktih.

Najpomembnejši ukrepi za preprečevanje invalidnosti so:

- izboljšanje organizacije dela in posodabljanje proizvodnje,

- odpravljanje težkega in zdravju škodljivega dela,

- dobro organizirano zdravstveno varstvo,

- odpravljanje nočnega dela,

- skrajševanje dnevnega delovnega časa na težkih in zdravju škodljivih delih,

- zagotavljanje toplega obroka med delom,

- organiziranje preventivne zdravstvene rekreacije,

- organiziranje letnega oddiha in športno–rekreativne dejavnosti.

Pregledati je treba, koliko je v OZD zaposlenih invalidov in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo in ugotoviti, ali so glede na svoje delovne sposobnosti ustrezno zaposleni in

kako poteka rehabilitacija in prekvalifikacija invalidov v organizacijah združenega dela.

Poskrbeti je treba za tako ureditev nekaterih delovnih mest, da bi se na njih lahko zaposlili invalidi. Zelo pomembno je sporazumevanje med TOZD takrat, ko je potrebno delavca zaradi invalidnosti premestiti na njemu ustrezno delo iz ene v drugo TOZD. V teku te akcije naj bi ocenili tudi, kako je urejeno nagrajevanje invalidov in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo, ki so redno zaposleni in pa kakšne so

možnosti za zaposlovanje mladostnikov z motnjami v duševnem in telesnem razvoju, ki so poklicno usposobljeni v posebnih zavodih.

Osnovne organizacije zveze sindikatov bodo o vsem tem razpravljale na vsaj eni seji izvršnega odbora, pripravile načrt dejavnosti in poskrbele, da bodo o invalidnosti razpravljali samoupravni organi. Leto invalidov naj bi tako rodilo

(Nadaljevanje na 41. str.)

Dve skupini dijakov sta popravljali in utrjevali sadike, ki so bile posajene jeseni, pa jih je polegel visok sneg. Za končni šolski izlet so si tako dijaki prislužili dobrih 7.000 din (foto ing. J. Penca).

trajno izboljšanje njihovega položaja in uspešnejše preprečevanje invalidnosti. (Iz poročila komisije za socialno politiko in družbeni standard ZSS, občinski svet Novo mesto.)

Delavski svet je že razpravljal o invalidih.

O razmerah v naši delovni organizaciji je na seji DS poročal Franc Markovič.

Vsak tretji sekač je invalid!

Trenutno je na delu 55 invalidov III. kategorije in 2 invalida II. kategorije. To število ni tako majhno, saj predstavlja 7 odstotkov vseh zaposlenih delavcev. Vsak deseti proizvodni delavec ali vsak tretji sekač je invalid. Vzroki za nastanek invalidnosti so različni. Po podatkih, ki jih imamo, je za 8 invalidov vzrok nesreča pri delu, za 2 invalida nesreča izven dela, za 35 invalidov pa so vzrok različne bolezni.

Največ invalidov je gozdnih delavcev sekačev. Raziskava je pokazala, da je delo gozdnih delavcev sekačev težko fizično delo in da ga je kljub mehanizaciji treba uvrščati med najtežja dela vseh gospodarskih panog. Delavci so obremenjeni prek fiziološke dopustne mere.

Že večkrat pa smo tudi ugotovili, da fizični delavci pretirano delajo izven dela pri delovni organizaciji. Zaradi tega se povečuje nevarnost za poškodbe in zdravje delavcev, zmanjšuje produktivnost dela pri DO, skrajšuje njihova delazmožnost, prihaja do številnih primerov invalidnosti in invalidskih upokojitev. Pri naši DO le v manjši meri prihaja do invalidnosti delavcev samo zaradi poškodb v zvezi z delom pri DO ali zaradi poklicnih obolenj, v neprimerno večji meri pa zaradi poškodb izven dela in zaradi različnih nepoklicnih obolenj. Včasih gre za povezavo poklicnih in nepoklicnih poškodb in obolenj, ki skupaj privedejo do invalidnosti.

Da bi odpravili vzroke za nastajanje invalidnosti, smo sprejeli samoupravni sporazum o življenjskih in delovnih pogojih gozdnih delavcev, ki ga tudi v celoti uresničujemo. Saj zagotavljamo delavcem razen osebnih varstvenih sredstev še ustrezno stanovanje, prehrano in prevoz na delo. Delovni dan ne traja več kot 8 ur. Delavcem ni treba delati v slabem vremenu, omogočeno jim je tudi usposabljanje za delo. Invalidnost nastopa že po 40. letu starosti, torej gre za sorazmerno mlade invalide.

Pri zaposlovanju invalidov doslej ni imeli kakšnih

večjih težav. Delovnemu invalidu sekaču smo navadno ponudili v njegovi TOZD lažje delo pri gojenju gozdov, gozdnih drevesnicah in na vzdrževanju gozdnih cest. Delavci so taka dela navadno sprejeli. Zaposlitev izven TOZD oziroma izven delovne organizacije smo ponudili le nekaterim delavcem invalidom, ki pa so delo odklonili. Zaradi porasta števila invalidov bomo v bodoče primorani iskati rešitve tudi izven TOZD oziroma delovne organizacije. Še zlasti, če bomo hoteli zagotoviti invalidom primerne delovne naloge. Kajti delavec se srečen počuti le na delu, ki ga z veseljem opravlja.

Pri zaposlovanju delovnih invalidov smo bili doslej pre malo pozorni na uvajanje v delo — na rehabilitacijo. Gozdnega delavca sekača smo razporedili na delo v gojenje gozdov, ne da bi ga v delo vpeljali, se pravi usposobili. Pri tem smo napravili vsaj dve napaki: delavčeve zmožnosti smo precejevali, delo v gojenju gozdov pa podcenjevali. Gozdnega delavca sekača bi morali ob razporeditvi na drugo delo za to usposobiti. Delavec bi moral obvladati minimalni program znanja za poklic, v katerega bo razporejen. Stroške rehabilitacije bo morala kriti TOZD ali pa SPIZ.

Delovni invalid ima pravico do ustreznega dela, ki ga lahko opravlja glede na preostalo delovno zmožnost, TOZD pa mu je to dolžna zagotoviti. Delovni invalid ima tudi pravico do nadomestila, torej do razlike OD, ki ga prejema njegova delovna skupnost na novem delovnem mestu, in med poprečnim OD, ki ga je prejel skupaj s svojo delovno skupino na delovnem mestu pred nastankom invalidnosti.

Delovnega invalida bi morali na drugem delu spodbujati tako, da bi dosegel čimvečji delovni učinek in s tem tudi večji OD.

Ob tej priložnosti predlagam, da delavski svet sprejme naslednje SKLEPE:

1. potrdi poročilo.

2. Zadolži socialno službo in službo za varstvo pri delu, da skupaj z zdravniki za medicino dela in socialno službo SPIZ bolj natančno ugotovi vzroke nastanka invalidnosti za obdobje 1976—1980 in na podlagi analize pripravi predlog za odpravo vzrokov za nastajanje invalidnosti.

3. Socialna služba, služba za varstvo pri delu in organizator dela naj določijo dela in naloge

iz kataloga del, ki jih bodo lahko opravljali delovni invalidi.

4. Kadrovska služba mora organizirati za delovne invalide tečaj usposabljanja—rehabilitacije za opravljanje novih del in nalog.

5. Delovni invalidi, ki bodo glede na preostalo delovno zmožnost razporejeni na opravljanje del in nalog, za katere niso usposobljeni, se morajo za delo usposobiti.

6. Razvojnotehnična služba naj prouči pojave invalidnosti za daljše obdobje in predlaga ustrezne rešitve o zaposlovanju invalidov.

Medtem ko ob naraščajočem številu prebivalstva rastejo tudi potrebe po hrani, pa na svetu vsako leto izgubimo na milijone ha obdelovalne zemlje. Sahara se vsako leto premakne za več kot 10 km proti jugu in požira obdelovalno zemljo in pašnike.

V ZDA izgubijo na leto več kot milijon hektarov orne zemlje za avtomobilske ceste, gradnjo mest in druge namene.

Proizvodno in športno tekmovanje delavcev GG Novo mesto

Proizvodno in športno tekmovanje delavcev gozdnega gospodarstva Novo mesto bosta 5. in 6. junija 1981 v Črmošnjicah in v Novem mestu. Pokrovitelj in organizator tekmovanja je letos TOZD Gozdarstvo Črmošnjice.

Proizvodno tekmovanje gozdnih delavcev—sekačev

Proizvodno tekmovanje gozdnih delavcev—sekačev bo v soboto 6. 6. 1981 na poligonu pri poslovni stavbi TOZD Gozdarstvo Črmošnjice. Pričetek bo ob 8. uri. Vsaka TO Gozdarstva lahko prijavi največ dve ekipi s tremi tekmovalci in to najkasneje do 30. 5. 1981. Tekmovalci se morajo zbrati v Črmošnjicah 15 minut pred pričetkom tekmovanja in morajo biti opremljeni z vsemi predpisanimi sredstvi: orodjem (motorika), zaščitnimi sredstvi (čelada, rokavice, zaščitna obleka).

Tekmovanje bo v naslednjih disciplinah:

1. obračanje letve in montiranje verige,
 2. prerezovanje hloda s kombiniranim rezom,
 3. podžaganje drevesa z motorno žago.
 4. podžaganje debla
 5. podiranje drevesa na balon,
 6. kleščenje vej,
 7. precizno prerezovanje hloda na podlagi.
- Najboljše tri ekipe dobijo

pokale. S pokali bodo nagradjeni tudi najboljši trije posamezniki, naslednji trije pa z diplomami. Vseh 6 tekmovalcev se bo udeležilo tudi republiškega tekmovanja, ki bo 19. 6. 1981 v Kočevju.

Športno tekmovanje

Del športnega tekmovanja, to je kegljanje, streljanje in šah bo v petek, 5. 6. 1981, v Novem mestu v popoldanskem času (o točnejših terminih bodo vse TO obveščene). Kros, met krogle in vlečenje vrvi pa bo v soboto, 6. 6. 1981, ob 8. uri v Črmošnjicah, pri objektu Iskre. V športni del tekmovanja bo vključena tudi pohodna enota, ki jo bosta sestavljala po dva delavca iz vsake TO. Ta bo obiskala grobišče na Komarni vasi. Pohodna enota bo šla na pot ob 7. uri, tako da se bo lahko vrnila na mesto proizvodnega in športnega dela tekmovanja ob otvoritvi.

Če bo slabo vreme bomo proizvodni del tekmovanja in športni del, ki je v programu za soboto, prenesli na soboto 13. 6. 1981. Ob koncu prosimo vse pristojne delavce TO, da najkasneje do 30. 5. 1981 javijo število udeležencev in prijavijo ekipe in tekmovalce pri TOZD Gozdarstvo Črmošnjice.

Za organizacijski odbor:
JOŽE KOVAČIČ

Delavska kuhinja v Podturnu

V februarju sta minili dve leti, odkar je v novih razmerah pričela obratovati kuhinja v Podturnu. Precej zadev je bilo potrebno rešiti predno je delo normalno steklo. Uskladitev delovnega časa kuharic niti ni bila na zadnjem mestu.

Menza ima med vsemi, ki so sedaj organizirane po temeljnih organizacijah našega GG, najdaljšo obratovalno dobo, saj je pričela s pripravo toplih obrokov za teren že oktobra 1966. Ko govorim v novih razmerah mislim na čas, odkar kuha tudi za TOZD Gozdarstvo Straža. Da je bilo možno to uresničiti, smo morali kuhinjo preurediti. Postavljen je bil še en plinski štedilnik ter plinski kotel, ki je nekaj let neuporabljen ležal v skladišču. Ugotovili smo, da je ta kotel zlata vredna priprava. Kuharica ga ne morejo prehvaliti, saj se v njem enolončnice zelo hitro skuhamo. Po mnenju naših sladokuscev ravno ta kotel odločujoče vpliva na odlični okus našega tako znanega „pasulja“.

V kuhinji so takrat vgradili tudi veliko kuhinjsko napo za odvajanje sopen. Zadeva s to napo je bila mala polomija. Ventilator je bil premočan, tako da je v majhnem prostoru nastal vakuum in so se vrata težko odpirala. Nastajal je močan preprih. Težave so bile tudi s kurjenjem peči v sosednji jedilnici. Dim, pa tudi pepel je pri vključenem ventilatorju namesto skozi dimnik rajši zaokrožil skozi lino v napi.

Zato ni čudno, da je bil prezračevalnik vedno izključen, po stenah pa je kar tekla kondenzirana sopena. Šele to zimo so ga zamenjali s šibkejšim.

Še prej je bila zunaj stavbe, na prostem, postavljena 1000 kilogramska posoda za plin in plin napeljan do gorilnikov. Odločitev, da nabavimo kontejner, se je izkazala za pravilno. Odpadli so številni prevozi plinskih bomb. V času energetske krize bi imeli s prejšnjo nabavo plina težave. Tako pa nam sedaj na našo zahtevo dvakrat na leto kontejner napolnijo neposredno iz avtomobilske cisterne.

Ko smo preurejali kuhinjo, so se različni mojstri sukali po naši menzi. Najbolj zanimiv je bil dogodek, ko so monterji servisa za plinske štedilnike po dolgotrajnem delu hoteli preizkusiti, kako zadeva deluje, pa gorilniki niso hoteli zagoreti. Izjavili so, da v kontejnerju pač ni plina. Verjetno je izginil v zrak, saj je bil kontejner postavljen in napolnjen že pred zimo, nekaj mesecev prej.

Ugibali in razbijali smo si glavo, kdaj in kako nam je pobegnil, ne da bi ga vsaj zavonjali.

Naročili smo nov plin, tokrat pa so delavci ljubljanske plinarne ugotovili, da je plina dovolj, le da je bilo treba odpreti zaklopko . . .

V menzi sedaj skuhamo na dan okoli 150 toplih malic, 12 delavcev v domu pa ima še večerjo in zajtrk. Kakih 20 delavcev pred odhodom na delo dvigne hladno malico, kajti kombi s hrano zaradi oddaljenosti ne more do njih. V kuhinji so zaposlene 3 kuharice.

Posebni težavi s Stražani, ki sami hodijo s kombijem po hrano, ni. Dogovoriti se bo treba z njimi le zaradi plačila režijskih stroškov (plin, elektrika, kuharice). Za pripadajoči del teh stroškov smo jim doslej izstavljali račune, ki so jih plačali iz sklada skupne porabe.

Zneski niso bili ravno majhni.

Tudi drugače je hrana zaradi prevozov na teren zelo draga.

Takrat, ob razširitvi menze,

je prevladovalo mnenje, da se bo zaradi povečanja števila obrokov hrana poslabšala, saj za vse na primer ni možno pripraviti pečenke. To je res, toda vprašanje je, če ni to posledica tudi mesne krize. Saj je tudi na domačih mizah sedaj manj mesa kot v preteklih dobrih časih. V glavnem pa so abonenti s hrano zelo zadovoljni, saj nas kuharice včasih kar preveč razvajajo.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. ing.

Cenijo, da v deželah v razvoju osemdeset odstotkov boleznih povzroči umazana voda. Čisto in zdravo vodo pije na svetu le ena petina ljudi. V nekaterih afriških deželah ženske, pa tudi otroci, porabijo eno tretjino dneva za preskrbo družine z vodo. Delavci izdajo desetino svoje nizke mesečne plače za nakup čiste pitne vode. V Južni Ameriki, kjer prav tako primanjkuje pitne vode, ponekod prebivalci porabijo najmanj 3 ure na dan, da si preskrbijo čisto vodo. V teh deželah zaradi slabe vode za želodčnimi boleznimi umre dvestotisoč ljudi na leto.

Dopusti so pred nami

Čas dopustov je pred nami. Prenekateri že razmišljajo, kdaj, kje in za kakšno ceno bo dopustoval vsaj nekaj dni s svojo družino. Naš dobro urejeni počitniški dom v

Novigradu je bil za nas več let dokaj privlačen. Člani kolektiva so ga kar radi obiskovali, vendar ne vsi, fizičnih delavcev je bilo tam vedno premalo. Plaža je tam dobro urejena, prehrana pa običajno zelo dobra. Pa vendar: kaže, da zanimanje za dopustovanje v tem domu pojenja, narašča pa povpraševanje po bivanju v prikolicah v Zadru.

Kaj je vzrok tej preusmeritvi, je kar težko odgovoriti. Preizkusil sem eno in drugo ponudeno možnost in lahko rečem, da brez pomiselnja „glasujem“ za prikolico. Lastna kuhinja in pospravljanje je marsikomu kar všeč. Svobodno izbiraš jedilnik, čas obeda in še kup drobnih stvari. Vse to pa najbrže na dopustu kar precej pomeni. Delo s kuhanjem in z nabavo hrane je komaj omembe vredna težava. Nekaj hrane nabereš že doma v lastnem vrtu, vse drugo pa dobiš po skoraj enakih cenah kot v domačem kraju v neposredni bližini. Sicer pa vsakdo jedilnik zelo poenostavi in je dela s kuhanjem še manj. Bistveno pa je to, da je dopust v prikolici cenejši!

Sicer pa s tem mojim namigom, da je dopust v prikolici prijetnejši kakor je v domu, nisem povedal nič novega. Tudi turistični delavci,

ki se poklicno ukvarjajo s turizmom, ugotavljajo, da so tudi za tuje goste vedno bolj privlačni bungalovi, prikolice in šotari, kakor pa dragi in lepi hoteli.

Glede na vse gornje mislim, da je zelo utemeljen predlog, ki ga je bilo že večkrat slišati, namreč: da bi kupili še kakšno prikolico in jo postavili v kak drug kraj nekje ob jadranski obali.

In še o nečem moramo razmišljati: z regresiranim dopustom v Novigradu in prikolicah v Zadru še nismo ugodili vsem željam delavcev. Vemo, da je poprečna starost delavcev pri nas precej visoka, s tem v zvezi pa tudi vedno več revmatskih in srčnih obolenj. Potrebni so klimatskega oziroma topliškega zdravljenja. „Socialna“ odobri tako zdravljenje le v najnujnejših primerih. Marsikdo bi šel rad na dopust v ene izmed toplic in zakaj ne bi z regresom pomagali tudi tem delavcem? Končno tudi morje iz zdravstvenih razlogov ni za vsakogar priporočljivo in zakaj ne bi dali delavcem še kakšne druge možnosti?

Mislim, da je čas, da vsaj sindikalni delavci razmišljamo o tem.

FRANC POVŠE

Takole so se pred stavbo, v kateri je kuhinja, in pred čakajočimi vozili za prevoz hrane, za hip postavile naše kuharice. Od desne proti levi: Štefka Miklič, Anica Šercelj in Malka Gorše (foto ing. Slavko Klančičar).

Pelod, seme, storži

Pri večini gozdnega drevja prenaša cvetni prah veter. Zrna peloda so namreč majčkena in lahka. Zrno bukovega cvetnega praha meri le 0,0035 mm in tehta 0,000018 g. Podnevi dvigne toplotni zračni vzgon prah do 3000 m visoko, ponoči pa počasi pada proti tlom – smrekov pelod s hitrostjo 6 cm,

pelod brinja pa celo le s hitrostjo 0,9 cm na sekundo.

V obširnih gozdnih iglavcev nastajajo ogromne količine cvetnega prahu, ki se ob velikem deževju pokaže kot „žvepleni dež“. Leta 1950 so v okolici Zuericha našli na kvadratnem centimetru 20531 zrn cvetnega prahu, kar da 50 kg prahu na 1 hektar. Cvetni prah se ne širi le visoko v ozračju, temveč tudi zelo na široko, celo prek 2000 km!

Medtem ko je opravevanje z vetrom po količini peloda prav razsipno, pa je opravevanje z insekti mnogo varčnejše. Insekti v naših gozdnih opravevajo lipe, vrbe, jerebice in robinijo.

Cvetni prah teh vrst je prilagojen za prenašanje z insekti, prevlečen je z lepljivo oljnato snovjo. Prava oploditev, združitev moškega peloda in ženske jajčne celice sledi pri

Ja, kaj ga pa lomite?!

Stranka, ki je bila prepričana, da je vplačala 8 prn drv, je šele doma dojela, da smo jo „prevarali“ in napisali na potrdilo samo 5,20 m³ in to po znatno višji ceni, kot pa smo ji povedali ob vplačilu za en prn. Sledi tolmačenje o podpisu mednarodne konvencije o enotnih merah in da prostorni meter ni več priznana mera, ampak samo kubični meter. Verjamejo pa šele tedaj, ko na dvorišču namerijo 8 prn drv, kar je pa enako 5,20 m³.

Kaže, da ga bomo še nekaj časa „biksali“ in le počasi pozabili na naš zakorenjeni prn . . .

FRANC POVŠE

Letošnja zima in škoda po divjadi na TOZD Gozdarstvo Podturn

V višjih predelih Roga smo vse pretekle zime imeli veliko škode na naravnem podmladku in v nasadih zaradi objedanja. Predvsem je šlo za objedanje terminalnih in deloma stranskih poganjkov na javorju, jesenu, jelki in smreki. Objedanja skorje je bilo izredno malo z izjemo bresta, ki se ga divjad

listavcih, pri smreki in macesnu nekaj tednov po opravitvi, pri borih pa po enem letu. Zato so storži in seme bora zreli šele proti koncu drugega leta.

Velika je raznolikost sadov, storžev in semen gozdnega drevja. Od naših drevesnih vrst imata trepetlika in bela vrba najmanjše seme – le 1 mm dolgo. Tisoč semen tehta 1 desetino grama, tisoč želodov, ki spadajo med težja semena, pa tri do pet kilogramov. Tudi med storži iglavcev so velike razlike. Medtem ko ima ameriški klek, tuja, le en centimeter dolge storže, so storži v Ameriki rastočega sladkornega bora (Pinus lambertiana) dolgi kar 60 cm. Na istem področju raste bor Pinus coulteri, čigar sveži storži tehtajo 2,5 kg in so ob padcu na glavo prav nevarni. Sekvoja, največje drevo na svetu, ima le kot jajce velike storže in 3 do 4 mm dolgo seme.

Storži nekaterih iglavcev razpadejo po dozoritvi na drevesu, drugi odpadejo celi. Posebnost sta severnoameriška

bora Pinus Banksiana (kanadski bor) in Pinus attenuata, katerih storži ostanejo zaprti celo do dvajset let in se šele v vročini gozdnega požara odpro in raztresejo seme.

Za semenski obrod je potrebno mnogo hranil. Pri iglavcih s srednjetežkim semenjem se zaradi tega ob močnem obrodu semena zmanjša letni prirastek celo za 4 do 6 m³ na hektar.

Hude lakote niso bile vedno le v Afriki in Aziji. Med irsko krompirjevo lakoto od 1846 do 1849 je umrlo 800 tisoč ljudi. Leta 436 pred našim štetjem je zaradi lakote umrlo na tisoče Rimljanov.

Poškodbe na debelih jesena v odd. 101 g. e. Črmošnjice. Zaradi obilice snega v pretekli zimi se je divjad premaknila v nižje predele in se zbrala na ožjem področju ter v precejšnji meri poškodovala mlade jesene. (Foto Viktor Turk).

V arboretumu, ki obdaja našo upravo, je sneg polomil robinijo. Vse dosegljive veje je divjad obžrla do golega (foto ing. Slavko Klančičar).

najprej loti. Izjema je bila zima 1979/80, ko je bilo zelo malo škode, tako da nismo mogli ugotavljati uspešnosti zaščite z novim repelentom Kemakol, ki nam ga je v testiranje brezplačno poslal domači proizvajalec tovarna Ruše. Saj tudi nezaščitenne kontrolne površine niso bile poškodovane.

V letošnji zimi nasadi niso bili zaščiteni, saj jih zaradi neugodne jeseni nismo uspeli premazati. Zapadlo je do 160 cm snega. Sedaj ugotavljamo, da škode v višjih predelih v nasadih sploh ni. Za spremembo pa se je pojavilo pogosto objedanje skorje v nižjih predelih. Tako so na primer takoj za našo upravno stavbo v Podturnu do lesa objedeni vsi mladi javorji, gabri in celo robinija. Podobno je tudi drugod.

Dobrih 30 metrov nad našim dvoriščem se prične 25 arov velik nasad omorike. Štiri metre visoka drevesa imajo močno obrgzeno skorjo. Veliko iztrebkov pričča, da se je jelenjad tu dalj časa zadrževala. Tudi na Rampohi v odd. 117 c je na površini 0,50 ha močno obrgzena skorja na 10 let starem nasadu smreke.

Vse kaže, da se je letos zaradi visokega snega divjad umaknila na varno v nižje, bolj ugodne lege.

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. ing.

Poškodbe po divjadi v Črmošnjicah

Pri spomladanskem obhodu revirja sem v odd. 101 našel po divjadi obrgzen jesen. Jesen zelo dobro uspeva na tem območju, izrazito objeden pa je na površini okrog 2,00 ha, kjer je bilo poškodovanih okrog 25 odst. dreves 2., 3., 4. in 5. debelinske stopnje. Divjad je poškodovala drevesa v višini od 0,2 do 1,5 m. Poškodbe so izrazitejšje kot prejšnja leta, prav gotovo zaradi dolge zime z obilico snega. Divjad se je namreč iz roških gozdov, kjer je bilo do 2 m snega, premaknila v nižje predele in se strnila na ožjem območju, kjer je bilo nekoliko manj snega (do 80 cm). Zanimivo je tudi to, da je bil objeden samo jesen, čeprav sta v sestoji zastopana tudi lipa in javor.

VIKTOR TURK

9. seja delavskega sveta GG Novo mesto bo 12. junija 1981 z naslednjim dnevnim redom:

1. pregled in potrditev zapisnika zadnje seje,
2. delegatska vprašanja in pobude,
3. periodični obračun,
4. analiza dosedanjega dela razširjene dejavnosti TOZD transport in gradnje in ukrepi za nadaljnje delo,
5. hude nesreče pri delu – analiza vzrokov in ukrepi,
6. razprava in sklepanje o usmerjenem izobraževanju,
7. poročilo o izidih referendumu,
8. odgovori na delegatska vprašanja,
9. razno.

KRATKA OBRAZLOŽITEV:

K 1. točki:

Delavski svet je na zadnji seji, ki je bila 22. aprila 1981, razpravljala in sklepala o naslednjem:

1. sprejel je poročilo o analizi sklenjenih samoupravnih sporazumov in obveznosti delavcev GG do izpolnjevanja teh sporazumov;
2. sprejel je poročilo o uskladitvi pravnih in osnovnih in merilnih za delitev sredstev za osebne dohodke z družbenim dogovorom in predlagal DS TOZD, TOK in DSSS, da razpišejo referendum;
3. potrdil je informacijo o invalidnosti in zaposlitvi invalidov v delovni organizaciji;
4. sprejel je poročilo o delu delegatov v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih interesnih skupnostih;
5. sprejel je novo organiziranost urejevalne službe. Urejevalna služba preide v TOZD in TOK gozdarstva do leta 1985;
6. sprejel je poročilo direktorja o izvršitvi planskih obveznosti v prvem tromesečju;
7. sprejel je sklep o zamenjavi gozdnih zemljišč;

8. reševal je pritožbe, ki so jih vložili delavci za stanovanjsko posojilo in jih ugodno rešil naslednjim delavcem: Jožetu Novaku, Veri Strajnar, Marjanu Matkoviču, Jozotu Davidoviču, Matiji Vidicu, Hasanu Hodžiču, Jakovu Poplašenu, Jožetu Bariču in Milki Bjelajac. Pritožbama Peja Davidoviča in Dragota Antunoviča ni ugodil;

9. sprejel je samoupravni sporazum o združenju sredstev gozdnega gospodarstva in delovne organizacije METAL Vinkovci – gre za uvoz strojev;

10. imenoval je komisijo, ki naj pripravi predlog o zmanjšanju režije. V komisiji so Jože Lukšič, predsednik, Lado Javornik, Tone Šepc, Milan Dragišič in Franc Lukšič.

K 4. točki:

TOZD Gradnje je s 1. januarjem 1981 razširila dejavnost še na transport lesa. V to TOZD so se vključili vsi šoferji tovornih vozil. Zaradi tega je TOZD dobila tudi novo ime in sicer TOZD transport in gradnje. Vsaka nova organizacija pa se navadno bori z začetnimi težavami. Na to so tovariši opozarjali že pri oblikovanju nove TOZD. Še zlasti velja to za TOZD, katere dejavnost je sestavljena iz različnih del. TOZD transport in gradnje se ukvarja s prevozom lesa, projektiranjem gozdnih cest, gradnjo gozdnih cest, pridobivanjem peska, mehanično delavnico, skladiščem rezervnih delov in opravljanjem uslužnosti z gradbeno mehanizacijo drugim strankam.

Čeprav se odgovorni delavci TOZD transport in gradnje trudijo za kar najboljši potek proizvodnje, jim to vselej ne uspe. Težko je v tako kratkem času preiti na novo organizacijo, sprejeti nekatere nove oblike dela, ko pa smo bili vsa leta obstoja avtoparka po TOZD navajeni drugačnega poslovanja. Verjetno bo nova organiziranost prevozov zahtevala bolj natančno planiranje,

več dogovarjanja in prilagajanja nastalim razmeram. Stabilizacijski ukrepi nas silijo v iskanje najbolj gospodarnih rešitev; novo organizacijo moramo dosledno in čimprej uveljaviti.

O delu TOZD transport in gradnje bo na seji govoril vodja Danilo Kure, poročilo pa bomo objavili tudi v Dolenjskem gozdarju.

K 5. točki:

20. aprila se je težko ponesrečil delavec TOZD Gozdarstvo Novo mesto Marjan Staniša, star komaj 18 let. Pri podiranju dreves, poškodovanih po snegolomu, je nanj padel vrh drevesa in mu poškodoval hrbtenico. To je že tretja huda nesreča v zadnjem polletju. Jeseni se je smrtno ponesrečil Lovro Bubnjič, delavec pri TOZD Gozdarstvo Črmošnjice, pred dobrim mesecem pa se je ponesrečil Ivo Bobaš, TOZD Gozdarstvo Podturn. Za nesreči Marjana Staniše in Ivota Bobaša je prav malo manjkalo, da nista končali tragično. O teh nesrečah je razpravljala strokovni svet in predlagal nekatere ukrepe. Za nesreči Staniše in Bobaša ta čas še ni dokončno izdelana analiza, vendar z gotovostjo lahko trdimo, da gre v obeh primerih, tako kot za vrsto drugih manjših nesreč, za človeško napako. V gozdu je polno neznank – pasti, ki pretijo na človeka. Ko človek misli, da je vse premagal, da vse vidi in zna, ga iznenadi nekaj novega, kar ni pričakoval. Zato dajemo poudarek varnemu delu in uporabi osebnih zaščitnih sredstev.

K 6. točki:

V novem šolskem letu, torej v septembru 1981, se odpro vrata usmerjeni šoli. Nov način vzgoje in izobraževanja, ki ga uvajamo z usmerjeno šolo, je odraz skupnih prizadevanj združenega dela in vzgojnoizobraževalnih organizacij, da zagotovimo učencu – bodočemu delavcu, takšno strokovno znanje, da bo sposoben opravljati začetno delo. Med delom mu bo omogočeno dopolnjevanje in izpopolnjevanje

znanja. Zakon o usmerjenem izobraževanju to v celoti zagotavlja.

O usmerjeni šoli smo že veliko govorili in pisali. Pa pogledjmo, kaj smo na tem področju naredili:

- dogovorili smo se o krajih, kjer bodo šole delovale;
- ugotovili smo kadrovske potrebe za srednjeročno in daljše obdobje;
- na podlagi kadrovskega potreb smo določili število učnih mest in zagotovili štipendije za posamezno šolo;
- objavili smo razpis prostih učnih mest;
- objavili smo razpis štipendij;
- objavili smo razpis za izobraževanje ob delu za že zaposlene in na novo sprejete delavce;
- pripravili smo vzgojnoizobraževalne programe za smer gozdar in gozdarski tehnik;
- pripravili smo učni načrt za proizvodno delo učencev v naši delovni organizaciji;
- kadrovske smo okrepili izobraževalni center pri naši delovni organizaciji;
- obiskali smo osnovne šole in se pogovarjali z učenci o vpisu v gozdarsko šolo,
- za šolo smo pridobili 13 kandidatov, od teh se jih je 5 odločilo za gozdarja in 8 za tehnika.

Težave, s katerimi se srečujemo:

- premajhno zanimanje učencev za poklic gozdarja,
- pomanjkanje učnih prostorov za izobraževalni center,
- pomanjkljiva splošnoizobraževalna struktura že zaposlenih delavcev,
- premalo interesa za dopolnilno izobraževanje,
- precejšnje menjavanje delavcev.

Da bi opravili vse priprave smo sprejeli načrt, ki obsega:

- ugotovitev potreb po učencih – rok je bil do 31. 12. 1980,
- uskladiti je bilo potrebno samoupravne akte, rok 7. 5. 1981,
- skleniti bo potrebno pogodbe med nami in vzgojnoizobraževalnimi organizacijami, rok 31. 12. 1981,
- opredeliti naloge kadrovske službe, rok 30. 6. 1981,
- določiti TOZD, kjer se bo opravljalo proizvodno delo, rok 30. 4. 1981,
- sprejeti učni načrt za proizvodno delo, rok 30. 3. 1981;
- določiti, kaj bodo učenci delali na proizvodnem delu, rok 30. 3. 1981,
- zagotoviti plačevanje proizvodnega dela, rok 30. 3. 1981,
- zagotoviti pogoje za proizvodno delo za 50 – 60 učencev (učne prostore, objekte, delovno orodje, zaščitna sredstva in zagotoviti vaditelje), rok 30. 3. 1981,
- zagotoviti ustrezno izobrazbo voditeljev oz. inštruktorjev, rok do 30. 6. 1981.

Značilna podoba po pripravi tal na področjih, kjer je nekdanje pašnike že močno prerastlo gmovje in posamično drevje. Taka priprava je zelo zamudna, saj je potrebnih celo do 50 dni za hektar (foto ing. J. Penca).

Novo organizirana TOZD transport in gradnje dobro posluje

Z novim letom je bila uresničena organizacija, na katero smo se s tehtanjem dobrih in slabih strani dalj časa pripravljali. Bistveno spremembo pomeni združitev prevoznega parka, ki je bil do tedaj porazdeljen po TOZD za gozdarstvo v eno temeljno organizacijo skupaj s prejšnjo TOZD gradnje. Najpomembnejše dejavnosti nove TOZD so sedaj projektiranje in gradnja gozdnih vlak in cest, prevoz lesa, mehanična delavnica in servis za motorne žage Stihl in Husquama ter peskokop v Soteski. Vse kar je bilo ob reorganizaciji predvideno, še ni uresničeno: npr. glede poslovnih prostorov, nabavne službe, prenestitve servisa motornih žag i. dr., vendar se postopoma ureja. V maju bo začela z delom mehanična delavnica pri Novolesu, za katero je GG Novo mesto prispevalo 425 starih milijonov din in kar tudi spada v sklop prizadevanj za povečanje učinkovitosti prevoznega parka.

Združitev prevoznega parka naj bi imela za posledico enakopravno uporabo razpoložljivih kamionov, tako v družbenem kot zasebnem sektorju, kajti do reorganizacije so kamioni bili le osnovna sredstva TOZD za gozdarstvo, dočim jih TOK niso imele. Z razporeja-

njem kamionov in voznikov iz enega mesta naj bi dosegli boljšo izkoriščenost kamionov in zmanjšali t. i. izgubljene dni. Omogočena bo boljša in hitrejša primerjava učinkovitosti in gospodarnosti posameznih vozil in poenoten bo kriterij za pravočasno zamenjavo vozil, kjer naj bi obveljali le objektivni kriteriji in ne le prodornost posameznih TOZD. Z boljšim pregledom nad razpoložljivimi vozili in njihovo uporabo naj bi dosegli tudi boljšo uporabo priklopnikov in s tem močno prispevali k pocenitvi prevoznih stroškov. Omogočena bo večja prilagodljivost pri razporejanju vozil tja, kjer so potrebe trenutno največje in kjer bo možno doseči večje učinke.

Povečani stroški zaradi iztrošenosti vozil ne bodo obremenjevali samo eno TOZD, temveč bodo razporejeni na vse prevoze prav tako, kot bodo porazdeljene koristi ob obnovi in zamenjavi vozil na vse TOZD.

Po štirih mesecih poslovanja še nimamo dovolj podatkov o uspešnosti nove organizacije vendar pa je gotovo, da proizvodnja poteka po načrtu in da je prebrodenih že večina začetnih težav, ki ponavadi spremljajo vsako reorganizacijo. Takega mnenja so tudi delavci v novooblikovani TOZD. Zanimivo pa bi bilo slišati tudi kaj menijo delavci TOZD in TOK za gozdarstvo.

TOZD transport in gradnje sedaj zaposluje 44 stalnih delavcev, od tega je 20 voznikov z vodjo parka, na gradnjah pa je zaposlenih 24 stalnih in 10 - 15 sezonskih delavcev.

Leto, dve nazaj so bili prestari in iztrošeni kamioni zamenjani z novimi, zato se uspešnost povečuje. Za prevoz je na razpolago 20 vozil, ki so jim povečini dodane polprikolice. Skupna nosilnost vozil s prikolicami je blizu 320 ton. Vsa vozila, razen dveh za prevoz drv, so opremljena z dvigali. Največ odtežejo kamioni Magirus, ki jih je sedem in skupaj s prikolicami nosijo 161 ton. Nosilnost petih vozil TAM, prav tako s polprikolicami, je 60 ton. Ob še treh lažjih vozilih TAM še vedno vozijo razmeroma star 10 t OM ter trije kamioni znamke FAP. Letos bodo nabavili kamion Magirus-Deutz za prevoz drv ter enega za obli les.

Na dan 400 m3 lesa

Našteta vozila, od katerih pa jih je vedno približno 15 odst. v okvari in na popravilu, prevozijo dnevno na poprečni razdalji za področje GG Novo mesto 400 kubičnih metrov lesa in pri tem opravijo 6400 tkm.

Do konca marca je bilo prepeljanih na železniške postaje, na skladišča žag in drugim potrošnikom 27200 kubičnih metrov lesa, kar je v primerjavi z lanskim letom sicer za kakih 10 odstotkov manj, toda še

vedno lep uspeh glede na obilico snega, ki je za dalj časa onemogočil prevoz z Roga in drugih visjih ležečih gozdov.

Za gorivo in mazivo na mesec: 75 - 88 starih milijonov din

TOZD transport in gradnje je razmeroma velik potrošnik goriva. Za prevoz lesa in za pogon dvigal so izdali v prvih treh mesecih po 75 - 88 starih milijonov din. Sedaj, ko so v sezoni zabrnili še gradbeni stroji, bo poraba še povečana. V enem mesecu so porabili okrog 35.000 l nafte, zato je razumljivo, da razmišljajo, kako bi z gorivom delali čimbolj gospodarno. Nabavili bodo zaenkrat dva merilca porabe goriva in jih vgradili v dva kamiona različnih tipov. Tako naj bi s premeščanjem teh naprav ugotovili porabo različnih tipov kamionov in dvigal ter vpliv posameznih voznikov na potrošnjo.

Za 1 m3 lesa 4 l goriva

Približni računi kažejo, da izgori za prevoz in nakladanje 1 kubičnega metra lesa 4 l nafte, kar je strošek 88,00 din/m3. Za posek 1 kubičnega metra lesa je ob tem potrebno še 0,3 - 0,5 l goriva (to je le približna ocena).

Ob gorivu so zlasti veliki tudi stroški vzdrževanja in popravil. Za primer naj na vedmo le, da en sam redni servisni pregled Magirusa stane 31.000 din, zato prizadevanje za zmanjšanje stroškov ob skrbnem in strokovnem ravnanju z vozili in drugimi stroji daje možnosti za velike prihranke. Napredek pri tem pričakujejo tudi po začetku obratovanja mehanične delavnice, za gradnjo katere smo prispevali Novolesu. Delavnica bo večini vozil bolj pri roki, popravila pa naj bi bila hitreje opravljena, s čemer bodo zmanjšani zastoji in povečano število obratovalnih dni.

Iz razgovora v TOZD je očitno, da prevoz lesa opravljajo v redu, saj je učinek voznikov, v primerjavi s planiranim, celo presežen za 19 odstotkov. To pa ne pomeni, da ne bodo zmogljivosti razpoložljivega prevoznega parka v posameznih obdobjih še vedno manjše kot pa zahteve. Z razporejanjem kamionov na najnujnejša dela in odložitvijo manj nujnega pa bo končno le vse delo opravljeno ob pravem času. Te težave ne bo težko premostiti, če bo dovolj razumevanja med TOZD za gozdarstvo in novo TOZD za transport in gradnje.

Vrtanje lukenj za miniranje je zaradi tresenja in močnega hrupa eno težjih del. Na sliki skupina delavcev pri pripravi prečnega jarka za odvajanje vode (foto ing. J. Penca).

Izostanki z dela v letu 1980

NEZGODE S POŠKODBAMI, BOLEZNI, BOLEZ NINE

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

2) Nezgode s poškodbami, izven dela in bolezni

2.1. Nezgode s poškodbami izven dela

Primerjava nezgod s poškodbami v zvezi z delom z nezgodami s poškodbami izven dela pokaže sledeče:

– Pogostnost in tudi resnost nezgod s poškodbami v dela pa z delom iz leta v leto upada, pogostnost nezgod s poškodbami izven dela pa ostaja na približno enaki – visoki ravni, njihova resnost pa se celo povečuje.

– V letu 1979 je bilo 40 odst. več nezgod s poškodbami izven dela, kot nezgod s poškodbami v zvezi z delom (122 : 87), v letu 1980 pa je bilo že 59 odst. več prvih, kot drugih (119 : 75).

– Resnost nezgod s poškodbami izven dela iz leta v leto

narašča in se približuje resnosti nezgod s poškodbami v zvezi z delom. V letu 1979 je znašala 19,35 dni, v letu 1980 pa že 20,98 dni ali za 8 odst. več. V primerjavi s poškodbami v zvezi z delom gre za zelo visoko resnost teh poškodb, saj je samo za 1,2 dni ali 5,5 odst. nižja od resnosti poškodb v zvezi z delom (20,98 dni : 22,2 dni). Zaradi poškodb izven dela je bilo v letu 1980 za 50 odst. več izostankov z dela, kakor zaradi poškodb v zvezi z delom.

Visoko pogostnost nezgod s poškodbami izven dela lahko z veliko mero gotovosti pripišemo:

– Veliki dejavnosti vseh vrst naših ljudi izven delovnega časa pri delovni organizaciji, torej po delu, od dela prostih dnevi in v času dopustov. Ta dejavnost je očitno večja, kot dejavnost v okviru DO.

– Dejstvu, da v zasebni dejavnosti, če ne gre za poklicna obrtniška dela, ne obsta-

ja organizirano celovito varstvo pri delu.

Že večkrat smo ugotovili, da prihaja, zlasti pri fizičnih delavcih, do pretiranih telesnih dejavnosti izven delpri DO. Zaradi tega se povečuje nevarnost za poškodbe in zdravje delavcev, zmanjšuje produktivnost dela pri DO, skrajšuje njihova zmogljivost za delo, prihaja do številnih primerov invalidnosti in invalidskih upokojitev. Pri naši DO prihaja le v manjši meri do invalidnosti delavcev samo zaradi poškodb v zvezi z delom pri DO ali zaradi poklicnih obolenj, v neprimerno večji meri pa zaradi poškodb izven dela in zaradi različnih nepoklicnih obolenj. Včasih gre za kombinacijo poklicnih in nepoklicnih poškodb ali obolenj, ki skupaj privedejo do invalidnosti.

Na zniževanje pogostnosti nezgod s poškodbami izven dela pa tudi na ohranitvi zdravja ljudi v času, ko niso na delu pri

DO, lahko delovna organizacija vpliva le s prepričevanjem ljudi o varnem in zdravem življenju in delu. Žal doslej pri tem nismo bili uspešni.

2.2. Bolezni

V letu 1980 smo zabeležili 64 primerov ali 8. odst. bolezni manj kot v letu 1979, število bolezenskih dni pa se je znižalo za 1389 ali za 11 odst. Resnost obolenj se je sicer znižala za 0,6 dni na primer bolezni, žal pa je s 15,3 dnevi še vedno zelo visoka.

Največ primerov bolezni (152), bolezenskih dni (2787) in nadpovprečno resnost bolezni (18,3 dni) so imeli pri TOZD Podturn, ki mu po številu primerov tesno sledi Črnomelj (146), ki pa ima nizko resnost obolenj (1168 dni, resnost 8 dni).

Nadpovprečno resnost bolezni so imeli tudi pri TOZD Vrtnarstvo in hortikultura (76,5 dni), TOK Črnomelj (34,7 dni), TOZD Gradnje (28,4 dni), TOK Novo mesto (21,4 dni), DSSS (20,9 dni) in TOZD Črmošnjice (20,1 dni).

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

V aprilu kar dve težji delovni nezgodi

Medtem ko sta se v vsem preteklem letu pripetili dve težji delovni nezgodi s poškodbami, od tega ena s smrtnim izidom, smo letos v aprilu imeli že dva taka primera, pri katerih je le malo manjkalo, da ni prišlo do najhujšega. Devetega aprila je bil težko poškodovan Ivo Bobaš iz TOZD Gozdarstvo Podturn, triindvajsetega aprila pa Marjan Staniša iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto.

Do nezgod je prišlo takole:

IVO BOBAŠ, star 50 let, je iz gozda v bližini upravne stavbe TOZD Podturn s konjiči iznašal prostorski les do ceste. Pri delu mu je pomagal oče, ki je bil na obisku. Ko se je Ivo Bobaš po opravljenem delu z enim od konjev vračal po strmi vlaki nazaj v gozd, je njegov oče, ki je bil z drugim konjem še ob cesti, zaslišal vzklik, kmalu nato pa zagledal konja, ki ga je pred tem vodil Ivo, kako sam teče navzdol proti njemu. Posumil je, da je nekaj narobe, odšel po vlaki navzgor in našel sina nezavestnega, ležečega sredi strme vlake. Po uspešni prvi pomoči so v bolnici ugotovili hude poškodbe na glavi in kritično stanje. Na srečo se je stanje kmalu

bistveno izboljšalo, in Ivan je bil že okrog 1. maja odpuščen iz bolnice. Vse kaže, da ne bo hujših posledic. Ker očitvidca nezgode ni bilo, ponesrečenec pa se dogodka sploh ne spominja, lahko z veliko mero gotovosti domnevamo, da je nezgodo povzročil konj.

Za zaključek: samo srečnemu naključju, da je sinu pri delu pomagal oče, gre verjetno pripisati, da je bila ponesrečenec pravočasno nudena prva pomoč. Če bi delal Ivo sam, bi se za nezgodo nedvomno zvedelo pozneje, če ne že prepozno. Pričujoč primer ponovno opozarja, da delo v gozdu nikoli ni brez nevarnosti, zato naj ga nihče ne opravlja sam.

MARJAN STANIŠA., šesti dan po nezgodi star 18 let, je pod vodstvom starejšega sekača Franca Erlaha sekal v snegolomu bukve, v odd. 18a Radoha, TOZD Novo mesto. Bukve imajo v tem oddelku poprečni premer okrog 15 cm in so visoke 24 m.

Ob 9,30 je pričel Staniša z motorno žago podirati 17 cm debelo in 15 m visoko bukev brez vrha. Zaradi napake pri podiranju (ščetino je pustil samo na levem robu drevesa,

drugje pa je bilo drevo popolnoma spodžagano), je drevo med padcem zaneslo v levo od predvidene smeri, kjer je zbil na tla nalomljen vrh drugega drevesa. Ker Staniša tega očitno ni pričakoval, se je umaknil prav v smer padajočega vrha. Ta je Stanišo z debelejším koncem (premer 15 cm) zadel ob rob zadnjega dela čelade in posredno na vratno vretence. Franc Erlah je bil med nezgodo oddaljen 15 m, v varni smeri, kjer je zlagal drva. Poškodovanemu delavcu so nudili ustrezno prvo pomoč in ga odpeljali v bolnico. Čeprav je bila poškodba zelo težka in je prvotno kazalo na zelo hude posledice, nas dosedanje izboljšanje zdravstvenega stanja tov. Staniše navdaja z upanjem, da se bo še vse dobro končalo.

Marjan Staniša je v lanskem poletju končal šolo za gozdarje v Postojni. Ker še ni bil polnoleten, je nato pod nadzorstvom starejših delavcev opravljal različna gozdarska dela.

Tako je n. pr. letos v februarju, prav tako pod vodstvom Franca Erlaha, opravljal podobna dela kakor ob nezgodi tudi v Brkinih. Tedaj je uspešno opravil preizkus znanja iz varstva pri delu, s posebnim

poudarkom na varnosti dela v snegolomih. S formalno pravnege stališča torej prav gotovo delovna organizacija ni kršila varnostnih norm.

Staniša je napravil med podiranjem drevesa grobo napako, ki pa nedvomno ne izvira iz neznanja.

Z namenom, da bi delavci v snegolomu delali bolj preudarno in s tem bolj varno, je vodstvo TOZD znatno znižalo izdelavno normo. Po njihovih lastnih poznejših opažanjih pa je imelo znižanje norme prav obraten učinek. Kljub predhodnim opozorilom, da ima znižanje norme predvsem namen povečati varnost dela v objektivno nevarnejših delovnih razmerah, so delavci na to pozabili in napeli vse sile, da bi znižano normo čimbolj presegli in s tem čimveč zaslužili. Ali lahko v tem iščemo posredni razlog za pričujočo hudo nezgodo? Nekaj na tem vsekakor je in ta razlog prav gotovo ni nedolžen. Kaj pa v bodoče? Bomo norme v takih primerih opustili in uvedli nagrajevanje po delovnem času (na uro)?

Vse kaže, da se bo treba s takim nagrajevanjem kar sprijazniti, kadar gre za opravljanje objektivno nevarnejših del.

BOGIMIR ŠPILETIČ, varn. ing.

Razstava: „Varnost in družbena samozaščita”

Najvarnejša je tista država, ki jo brani vse ljudstvo.

TITO

Od 19. do 25. junija bo v Novem mestu razstava VAR-NOST IN DRUŽBENA SAMO-ZAŠČITA kot prispevek k praznovanju 40 letnice vstaje in 40 letnice varnostno obveščevalne službe OF.

Razstava je bila prvič postavljena v Beogradu 13. maja 1974 pod naslovom „Tri desetletja varnostne službe”, nato pa je v šestih letih obšla vse ostale socialistične republike in avtonomni pokrajini. Letos je v Sloveniji. Na razstavi je prikazan zgodovinski razvoj varnostne službe in organov za notranje zadeve med NOB in socialistično revolucijo, pomembni varnostni problemi posameznih povojnih obdobj, zoperstavljanje vsem vrstam sovražnega delovanja, zatiranje kriminalitete in druga področja javne varnosti in v manjši meri tudi podružbljanje varnosti in razvoj družbene samozaščite. V teh letih je bila večkrat obnovljena in dopolnjena, spremenila pa je tudi ime. Razstavo so povsod obravnavali kot široko družbenopolitično in samozaščitno akcijo, njeni organizatorji zvezni sekretariat, republiški in pokrajinski sekretariati za notranje zadeve pa so dobili vso družbenopolitično podporo na zvezni, republiški in lokalni ravni.

Razstavo je doslej obiskalo nad dva milijona občanov, med njimi je nad 45 % mladine. V knjigo vtisov je vpisanih več kot dvestotisoč ocen in komentarjev.

Razstava je pomembno prispevala k obveščanju občanov o najpomembnejših vprašanih varnosti in družbene samo-

zaščite, k razvijanju njihove varnostne zavesti in kulture, k razvijanju politične zavesti in k prepričanju v stabilnost naše družbene ureditve ter ne nazadnje, tudi k nadaljnjemu odpiranju organov za notranje zadeve javnosti!

Razstava v Sloveniji

Razstava v naši republiki je vključena v koledar proslav ob 40. obletnici vstaje slovenskega ljudstva ter ustanovitve Varnostno-obveščevalne službe Osvobodilne fronte (VOS FO) in Narodne zaščite (NZ). Zato je dopolnjena s prikazom vloge VOS in NZ med narodno osvobodilnim bojem, posebnosti sistema družbene samozaščite in njenega nastanka, saj je današnja koncepcija samozaščitne organizacije doživela potrditev že v narodnoosvobodilni vojni in socialistični revoluciji. Pokroviteljstvo razstave v SR Sloveniji je prevzel Republiški komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, za območje posameznih regij pa medobčinski komiteji za SLO in DS.

Kaj bomo na razstavi videli

Na razstavi bo prikazano pisano in slikovno gradivo:

- nastanek in razvoj organov za notranje zadeve,
- varnostno obveščevalna služba OF, narodna zaščita, delo VDV, KNOJ,
- sojenje vojnim zločincem,
- sovražna dejavnost v času stalinističnega pritiska,
- dejavnost varnostne službe pri odkrivanju in preprečevanju sovražnega delovanja iz tujine in znotraj države.
- področja dela milice – opravljanje rednih nalog, var-

nost prometa, športna dejavnost,

– zatiranje kriminalitete s tehničnimi pripomočki, ki se uporabljajo v kriminalističnem laboratoriju,

– družbena samozaščita s prikazom dela OZD VAR-NOST, avtonomno organizirano zavarovanje v NE Krško, varnostno–zaščitna dejavnost posameznih društev, zaščita pred požari, eksplozijami itd.,

V posebnem delu bo prikazana operativna tehnika, saj bodo strokovnjaki pokazali rokovanje in uporabo tehničnih pripomočkov, ki jih organi za notranje zadeve uporabljajo pri odkrivanju in raziskovanju kaznivih dejanj.

V Novem mestu bo razstava od 19. 6. – 25. 6. v športni

dvorani. Skupine se bodo oblikovale v občinah, od koder bo tudi skupni prevoz. Po razstavi bodo obiskovalce vodili usposobljeni vodniki, uporabo tehničnih pripomočkov pa bodo prikazali demonstratorji.

Buldožer pri gradnji ceste Seč–Ciganski plac vodi Hasan Mujakič (foto ing. J. Penca).

Štipendiranje v letu 1981

Odbor za izobraževanje je v skladu s samoupravnim sporazumom o štipendiranju in na predlog komisije podpisnic

samoupravnega sporazuma o štipendiranju določil za leto 1981 učencem in študentom naslednje štipendije:

Ime in priimek	Šola	št. točk	dosedanja štipendija	nova štipendija
1. Franc Ferlin	gozdarska fakulteta	850	3.097	3.281
2. Borut Tavčar	" "	700	1.793	2.702
3. Vladimir Pavec	" "	700	1.793	2.702
4. Jože Žvab	" "	700	1.793	2.702
5. Zvone Berkopec	ekonomska fakulteta	800	2.934	3.088
6. Sonja Tesari	višja š.za soc.del.	720	2.119	2.779
7. Marko Klobučar	sred.gozdar.šola	530	1.467	2.045,
8. Borut Pavlič	" "	530	1.467	2.045
9. Robert Vogrinec	" "	530	1.467	2.045
10. Sašo Vilič	" "	530	1.467	2.045
11. Matjaž Jurkovič	" "	530	1.467	2.045
12. Andrej Mirtič	" "	530	1.467	2.045
13. Rudi Omahen	" "	530	1.467	2.045,
14. Dušan Pirc	" "	450	1.304	1.737
15. Leon Žalec	" "	450	1.304	1.737
16. Branko Turk	" "	450	1.304	1.737
17. Igor Movrin	" "	450	1.304	1.737
18. Branko Brađač	" "	450	1.304	1.737
19. Jože Ferlin	" "	530	1.467	2.045
20. Jože Boben	" "	530	1.630	2.045
21. Damir Grguraš	" "	530	1.630	2.045
22. Željko Trempus	" "	530	1.630	2.045
23. Ljuba Struna	ekonom. sred. šola	480	1.304	1.852
24. Cirila Bobnar	" "	480	1.304	1.852
25. Štefanija Žefran	" "	590	1.467	2.277
26. Silva Zagorc	" "	480	1.304	1.852
27. Darja Tramte	" "	480	1.304	1.852
28. Irena Šutej	" "	480	1.304	1.852
29. Renata Rozman	" "	400	1.141	1.544
30. Zdenka Ovniček	" "	400	1.141	1.544
31. Vesna Stopar	" "	480	1.630	1.852

Povečane štipendije se izplačujejo od 1. 1. 1981.

Delavci, ki so leta 1979 praznovali jubileje zaposlitve pri TOZD Gozdarstvo Novo mesto, na proslavi v Črnošnjicah Na sliki so spodaj: Florjan Kastelic, Franc Lipaj, Jože Turk, Jože Golobič; stojijo: Marjan Kump, Anton Prosen, Vlado Pavec, Janez Ucmán, Stane Tisov, Franc Kenda, Marija Markeljč, Tone Fink, Polde Cvelbar in Ivo Župarič.

Sindikalni izleti

Dejstvo je, da so izleti, ki jih organizirajo sindikalne podružnice za svoje člane po TOZD izredno priljubljeni. Redke so sindikalne podružnice, ki tega

V najhujših trenutkih ni nihče omahoval

„Kako je bilo treba reševati ranjenca, tudi v najbolj kritičnih trenutkih ni nihče omahoval, noben borec, noben starešina. Vsakdo, ki je bil ranjen v tej strašni bitki ali sploh v našem osvobodilnem boju, je vedel, da ga soborci ne bodo zapustili. Zgodilo se je, da sta pri reševanju enega ranjenca izgubila življenje dva, trije borci. Poleg vsega tega so bili borci, ki so častno opavljali veliko nalogo, tudi sami izčrpani od lakote in utrujenosti, mnogi tudi bolni od tifusa. Zato sem poudaril, da je mogoče brez pretiravanja reči, da je to bila najbolj humana bitka v vojaški zgodovini...“

JOSIP BROZ – TITO,
iz govora ob 35. obletnici bitke na Neretvi

ne organizirajo. Tak izlet ima več dobrih strani. Delavci se med seboj spoznavajo, obujajo spomine na NOB, saj vsakokrat obiščemo nekaj pomembnih spomenikov iz pretekle vojne, spoznavajo nove kraje v domovini, ljudi in njih običaje. Po napornem delu je taka sprostitelj zelo dobrodošla. Udeležba je vedno številna. Čeprav življenjska raven pri nekaterih delavcih ni visoka, pa vendar še dovoljuje, da porabijo nekaj denarja tudi za take namene.

V letu 1980 je sindikalna konferenca gozdnega gospodarstva priporočila, da naj bi pri organizaciji izletov upoštevali stabilizacijske ukrepe in sicer tako, da bi sleherni udeleženec izleta prispeval k stroškom najmanj eno tretjino po osebi in da ne bi organizirali izletov v inozemstvo. Mislim, da so to priporočila upoštevale vse sindikalne podružnice. Tudi letos lahko pričakujemo enako priporočilo, morda še s poudarkom na še večjo lastno udeležbo.

Nekatere sindikalne podružnice imajo namen del denarja zaslužiti s fizičnim delom (pogozdovanje, čiščenje), kar je zelo primerna pobuda.

Pa srečno pot!

FRANC POVŠE

Spominski park NOV na Kuzarjevem kalu

Na Kuzarjevem kalu je bila 26. aprila slavnostna otvoritev spominskega parka NOV. Tako so se vaščani oddolžili spomenu padlih in živih borcev, aktivistom ter vsem partizanskim enotam, ki so se med vojno večkrat zadrževale v tej vasi in proslavili 40. letnico ustanovitve OF.

Spominski park, ki ga je načrtoval ing. arh. Gorazd Cibic, so osnovali delavci TOZD Vrtnarstvo in hortikultura, za poravnavo stroškov pa so prispevale vse TOZD Gozdnega gospodarstva Novo mesto.

(Foto: R. Bačar)

Naš najbolj izkušen buldožerist je Jože Brulc. Na fotografiji je na vrhu Soteškega peskokopa v posvetu z Vinkom Vidrihom, kako in kje z buldožerjem nariniti dovolj peska za kombinirani sejalec – nakladalec, ki je na dnu peskokopa (foto ing. J. Penca).

Ali bo sindikalno športno društvo „Gozdar“ prenehalo delovati?

Med delavci gozdnega gospodarstva Novo mesto je opaziti vse manjše zanimanje za oblike organiziranega dela v športnih sekcijah.

Sindikavno športno društvo „Gozdar“, ki naj bi vodilo organizirano rekreacijo delavcev gozdnega gospodarstva Novo mesto, je zašlo v resne težave. Te težave niso toliko finančne kot kadrovskega značaja. Opaziti je namreč vse manjše zanimanje, skoraj bi lahko rekli popolno nezainteresiranost, delavcev za kakršnokoli obliko rekreacije.

Kje so vzroki za takšno stanje, je danes težko reči, čeprav bomo to poizkusili ugotoviti z anketo, ki jo bomo izpeljali med delavci. Verjetno pa je glavni vzrok to, da so starejši delavci, ki so vrsto let pridno delovali v sekcijah športnega društva, nekoliko popustili, mlajši delavci pa še niso bili na primeren način pritegnjeni k delu. Krivce za to je treba iskati predvsem pri članih upravnega odbora društva, kot tudi med športnimi referenti v TO, ki niso vključevali mladih delavcev v športno delo in rekreacijske aktivnosti v delovni organizaciji.

Namen mojega prispevka je predvsem spodbuditi vse, ki želimo delati v športnem društvu, da obudimo to društvo iz mrtvila in mu zopet omogočimo, da bo delovalo tako kot od njega pričakujemo.

JOŽE KOVAČIČ

V srednjeročnem planu 1981–85 je gozdarstvo SR Črne gore sprejelo velike naloge. Redno pogozdovanje bodo opravili na 3000 hektarjih, pogozdovanje goličav pa kar na 9000 hektarjih. Za pogozdovanje bodo potrebovali 37,5 milijona sadik, ki jih bodo pridobili v veliki novi drevesnici v Danilovgradu.

460 milijonov ljudi trpi lakoto, še več pa je podhranjenih (1,3 milijarde), vendar poznavalci proizvodnje hrane in potreb po hrani trdijo, da je pomanjkanje bolj posledica slabe razdelitve, kakor pa premajhne proizvodnje. Trdijo celo, da pridelamo dovolj hrane za vse prebivalstvo na svetu. Toda viške hrane pridelujejo bogate dežele, revne pa nimajo denarja, da bi jo kupile.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1400 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Dolenjski list; tisk: TOZD Tiskarna Novo mesto.